

UOT 338.48

AZƏRBAYCANDA AQROTURİZMİN İNKİŞAF PERSPEKTİVLƏRİ

G.SULTANOVA

Bakı Dövlət Universiteti
gulshan.efendiyeva@bk.ru

Bu gün Azərbaycanda turizmin bu və digər turizm növləri ilə yanaşı, aqroturizmin inkişafı üçün münbit şərait mövcuddur. Aqroturizm göstəriciləri Azərbaycan iqtisadiyyatında gəlir yaradan sektor kimi inkişaf etməyə başlayıb. Ölkəmizdə aqroturizmin inkişafına müxtəlif subyektiv və obyektiv amillərin mənfi təsiri vardır. Bu amillərə kənd yerlərində infrastrukturun zəifliyi, nəqliyyat əlaqələrinin məhdudluğu, turistlərin qalması üçün evlərin seçilməsində çətinliklər, sosial xidmətlərin zəif təşkili, evlərin əksəriyyətində kommunal xidmətlərin zəif təşkilini qeyd etmək olar. Azərbaycanda aqroturizm və kənd turizmində iştirak edənlərin əsas hissəsi daxili turizmlə bağlıdır. Aqroturizmin inkişafı üçün real imkanlara malik olan kəndlərdə müvafiq infrastruktur qurmaq üçün uzunmüddətli və böyük məbləğdə maliyyə yatırımı edilməlidir. Bu sahəyə dövlət tərəfindən dəstək göstərilir.

Açar sözlər: aqroturizm, bələdçilik, ənənəvi kəndli həyatı, kənd-yaşıl turizmi, ekoloji, maraq turizmi

Müasir dövrümüzdə böyük problemlərdən-qloballaşma, şəhər həyat tərzinin mənimsənilməsi, şəhər əhalisinin artması, şəhərlərin məzmununun dəyişməsi ilə həyatın standartlaşmasıdır. Sürətli şəhər həyatı insanlarda alternativ turizmə maraq yaradır. İnsanların fərqli xüsusiyyətli yerlər görmək, müxtəlif ənənələrlə tanış olmağına şərait yaradan alternativ turizm növü kimi kənd turizmi bunu təmin edir. Kənd turizmi ailə təsərrüfatlarının əsas fəaliyyəti kimi həm professional fəaliyyət, həm də əlavə gəlir gətirən mənbədir. Kənd yerlərində yaşayan insanların təsərrüfatlarında təqdim etdiyi turizm xidmətinə aqroturizm və ya kənd təsərrüfatı turizmi deyilir. Aqroturizm tərkibində - kənd təsərrüfatını, qastronomiyanı, mədəni irsi, müxtəlif ənənəvi tədbirləri birləşdirir. Yeni otellər tikmək əvəzinə, yerli memarlığın qorunması, kənd evlərinin istirahət evi kimi fəaliyyət göstərməsinə və s. üstünlük verilir.

Aqroturizmin mahiyyətini, müasir dövrün tələblərinə uyğun olaraq aqroturizmdə marketing istiqamətinin seçilməsini və onun metodoloji əsaslarını verməkdir. Aqroturizmin inkişafı müasir dövrümüzün aktual problemlərindən olan işsizliyin də azalmasına müsbət təsir etməkdədir. Aqroturizmin inkişafı sahibkarlığa kömək strateji plan və sosial inkişafın əsas istiqamətləri olmaqla dövlətin tənzimləmə obyektidir. Aqroturizmin üstünlüklərindən biri də mədəni əlaqələrin qurulması, məlumatların mübadilə edilməsidir.

Müasir dünyada turizm hər bir ölkə üçün iqtisadiyyatın ən dinamik inkişaf edən sahələrindən biri sayılır. Turizm son illərdə dünyada ən gəlirli iqtisadi sahələrdən birinə, sürətlə inkişaf edən sektora çevrilib. Bu sektorun davamlı inkişafı və genişlənməsi turizmi sosial-iqtisadi tərəqqidə əsas və aparıcı qüvvələrdən birinə çevirir. Bu, özünü həmçinin yeni iş yerlərinin yaradılması, turizmlə bağlı müəssisələr və infrastrukturun qurulmasında göstərir. Azərbaycanda bu sahənin inkişafına diqqət göstərilməkdədir. Avropa ilə Asiya arasında körpü rolu oynayan Azərbaycanda iqtisadiyyat, turizm, idman, mədəniyyət, incəsənət və digər sahələrdə əldə olunmuş böyük uğurlar ölkəmizə nəinki əcnəbi iş adamları, həmçinin turistlər arasında maraq artırır.

Son dövrlərdə Azərbaycanda turizm istiqamətləri üzrə infrastrukturun yenilənməsi turistlərin respublikamıza olan marağını artırır. Ölkəmizdə turizmin əksər növlərinin, həmçinin kənd, müalicə, ekoloji, mədəni, sosial, kommersiya, dini, maraq turizmi və s. üçün geniş imkanlar vardır. Xüsusilə böyük şəhərlərin əhalisi üçün şəhər həyat tərzinin səs-küyündən uzaq sakit, yaşıllıqlarla əhatəli kəndlərdə istirahət etmək fikri çox cəlbedicidir. Ölkəmizin iri sənaye mərkəzlərindən və xaricdən gələn turistlərdə kənd evlərində yaşamaq, istirahət etmək, kəndlilərin həyat təzi ilə tanış olmaq arzusu böyükdür. Bu sahəyə maraq göstərən turistlər kənd həyatını dadmaqla yanaşı, həm də xidmət gözləyirlər. Əksər hallarda kənd evlərində bu cür şərait olmur. Turistlərin istəyinə uyğun şəraitin təşkil olunması üçün maddi xərclər tələb olunur. Bu xərclər sonda artıqlaması ilə ev, təsərrüfat sahibinə geri qaydır. Kənd evinin sahibi turistlərə hər cür rahatlığı olan ev və yemək təqdim etməklə bərabər onlara bələdçilik, tərcüməçilik, nəqliyyat xidməti göstərmək, ev heyvanları və quşları bəsləmək üçün qısamüddətli imkan yaratmaqla gəlir əldə edə bilər. Bu sahəni inkişaf etdirmək üçün kənd əhalisinin bu yöndə maarifləndirilməsi lazımdır. Qonaq evi sahiblərinə təlimlər keçirilməlidir, çünki evdə şəraitin olmasından əlavə, xidmətlərin düzgün çatdırılması da vacibdir. İsmayıllı və Xaçmaz rayonlarında bu təlimlər keçiriləcəkdir. Təlimlər müvafiq ictimai birliyin əməkdaşları tərəfindən keçirilir [1].

Aqroturizm marşrutları bu marağı stimullaşdırır, əlaqləndirir və xidmət sahəsinə çevirə bilər. Kəndin xidmətlərini şəhər üçün əlçatan edir. Aqroturizm insanlara kəndin qədimliyini, ənənəvi kəndli həyatını, ekoloji təmiz məhsulları, ecazkar təbiət mənzərələrini nümayiş etdirir. Bu xüsusiyyətlərinə görə aqroturizmin əsas sektorlardan birinə çevrilmə potensialına malikdir [1].

Aqroturizm göstəriciləri Azərbaycan iqtisadiyyatında gəlir yaradan sektor kimi inkişaf etməyə başlayıb. Dövlətin həm büdcəsinə vergi olaraq, həm də kəndlinin özünə gəlir gətirir. Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən ailə-kəndli təsərrüfatının hər bir üzvünə il ərzində 5 min manatadək gəlir əldə edərsə, o heç bir vergiyə cəlb olunmur. 4 ailə üzvü varsa, təsərrüfat fəaliyyətindən 20 min manatdan çox gəlir əldə etdiyi zaman sahibkar kimi qeydiyyatdan keçib vergi ödəməlidir. Orta və aşağı gəliri olan kəndli əlavə gəlir mənbəyi əldə etmək istəyirsə, evini tələb olunan şəraitə uyğunlaşdırıb, turistə icarəyə verə bilər. Ona görə də bu cür ailələrə məqsədli kreditlər verilməsinə ehtiyac vardır.

Bu kreditlər də öz növbəsində aqroturizmin inkişafına bir dəstək ola bilər [2].

2019-cu ilin oktyabr ayında aqroturizmin inkişafına təkan olaraq “Agritour” layihəsinə start verilmişdir. Bu layihə çərçivəsində həm yerli həm də xarici turistlər üçün ölkəmizin turizm potensialı aqrar sahələri ilə yaxından tanış olmasına şərait yaradır. Layihənin reallaşdırılması, həmçinin ölkəmizin kənd təsərrüfatı sektoruna xarici investisiyanın cəlb edilməsinə də töhfə verir. Bəs “Agritour” layihəsi tam olaraq nədir? “Agritour” kənd təsərrüfatı müəssisələrinə, istehsal sahələrinə, aqroparklara, fermalara turistlərin cəlb olunmasını həyata keçirəcək rəqəmsal platformadır. Məqsəd turistləri ölkəmizin kənd təsərrüfatı ilə tanış etmək, müəyyən sahə üzrə bilik və bacarıqlara yiyələnmələrinə şərait yaratmaq, bu sahəyə kiçik və orta biznes subyektlərinin daxil olmasını təşviq etmək, turizm resurslarımızdan yararlanaraq yerli turizmimizə dəstək olmaqdır. Bu da turistlərin bölgələrimizin aqrar sektorunu yaxından tanımalarına, təbii kənd təsərrüfatı məhsullarının dadına baxmaqlarına, həmçinin potensial biznes təəssüratlarını gözdən keçirmələrinə səbəb olur. “Agritour” veb platformasının devizi-“Şəhəri deyil, ölkəni kəşf et-Discover the country, not a city”. Layihə mobil tətbiq proqramlarında da fəaliyyət göstərəcək. Turu təşkil edən şəxs və ya ev sahibi kəndli, qeydiyyatdan keçərək burada profilini yaradır. Burada o, təsərrüfatın şəkillərini, təklif etdiyi xidmətləri və ərazi haqda məlumatları qeyd edir. Turist təklif olunan yerlərdən özünə uyğununu seçib, razılığa gəlir. Fermerlərin turistlərin yerləşdirilməsi, dequstasiya turlarının təşkili, istehsalat müəssisələrinə səfər etmək, balıq tutmaq, xalçaçılıq, at sürmə kimi müxtəlif kənd təsərrüfatı fəaliyyətləri ilə məşğul omaq kimi xidmətləri təklif etməsi nəzərdə tutulur. Layihənin gedişində səfərlərdə çox iştirak etmiş istifadəçilər stimullaşdırıcı tədbirlər olaraq ödənişsiz səfər etmək şansı və bonuslar qazana bilər. Bu sahədə hədəf isə təbii ki, qlobal bazarda rəqabət aparmaqdır [4].

Azərbaycanda ənənəvi kənd təsərrüfatı rayonlarının zəngin mədəni irsinin mövcudluğu, iqlim və landşaft özəlliklərinin fəvqəltəbii sayda müxtəlifliyi ölkəmizdə zəngin turizm potensialına malik aqroturizm və onun əsas seqmenti olan ekoturizmin inkişafı üçün ideal ərazi formalaşdırır. Bu həm iqtisadiyyata, həm də beynəlxalq turizmdə dövlətin inkişafını təmin edir. Aqroturizmin bir ölkədə inkişafı üçün vacib amillər həm də qonaqpərvərlik və milli mətbəxdir. Kənd qonaq evlərinin təşkili bu cür layihələrdə hərəkətverici qüvvədir. Aqroturizmin sadəcə potensialının olması bu sahənin inkişafı üçün kifayət etmir. Həmçinin idarəetmə, turist axınlarının tənzimlənməsi dövlətin qarşısında duran vacib məsələlərdəndir. Müvafiq ərazini seçərkən pansionat və digər yaşayış yerlərinin tikilə bilmə imkanları nəzərə alınır.

Qeyd edilməlidir ki, Azərbaycan Respublikası prezidentinin 6 dekabr 2016-cı ildə təsdiq olunmuş “Azərbaycan Respublikasında ixtisaslaşmış turizm sənayesinə dair strateji yol xəritəsi” strateji məqsəd və hədəf kimi ölkədə ümumi turizmin inkişafını özündə əks etdirir. Eyni zamanda bu sənəddə aqroturizmin sürətli inkişafı üçün çevik təsir mexanizmləri ifadə olunmuşdur. Aqroturizmlə bağlı xüsusi bir qanun hazırlanana qədər 23 noyabr 2005-ci ildə im-

zalanmış “Ailə kəndli təsərrüfatı haqda” Azərbaycan Respublikası Qanunvericiliyinə istinad etməklə, bu sahənin inkişaf etdirilməsi mümkündür. Qanunvericiliyin məqsədi kənd yerlərində kəndli-ailə əməyinə əsaslanan təsərrüfatların inkişafını dəstəkləməsi, məşğulluğun stimullaşdırılması və səmərəlilik dərəcəsinin yüksəldilməsi, alternativ gəlir mənbələrinin genişləndirilməsi və kənd yerlərinin inkişafını sürətləndirir. Müxtəlif təcrübələrə istinad olunduqda görmək mümkündür ki, bəzi Avropa ölkələrində aqrar sənaye subyektləri assosiasiyalar şəklində fəaliyyət göstərir. Aparılan araşdırmalardan məlum olur ki, aqroturizmin inkişafı üçün təşkilatlar tərəfindən proqramlar hazırlanır. Xüsusilə xarici təcrübənin öyrənilməsi xüsusi proqramlar çərçivəsində effektiv olur [3].

Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilən və “Yerli İdarəetməyə Yardım İctimai Birliyi” tərəfindən həyata keçirilən “İcma Əsaslı Aqroturizmin Kənd Yerlərinin İnkişaf Strategiyası” olaraq təşviqi layihəsi çərçivəsində Quba şəhəri Şahdağ otelində TOT (Təlimçilər üçün təlim kursu) keçirilmişdir. Təlimlər aqroturizm və aqroturizmdə sahibkarlıq mövzularını əhatə edib. YİY (Yerli İdarəetməyə Yardım İctimai Birliyi)-in digər layihəsi isə eyni ildə Bərdə rayonunda “Nüsr-ət” südcülük kompleksində Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Nümayəndəliyi, Təhsil Nazirliyi, Avropa Təlim Fondu, Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi və partnyor təşkilatların iştirakı ilə görüş keçirilmişdir. Layihənin büdcəsi 384,437 avro təşkil edir. Ölkəmizdə aqroturizmin inkişafına müxtəlif subyektiv və obyektiv amillərin mənfi təsiri vardır. Bu amillərə kənd yerlərində infrastrukturun zəifliyi, nəqliyyat əlaqələrinin məhdudluğu, turistlərin qalması üçün evlərin seçilməsində çətinliklər, sosial xidmətlərin zəif təşkili, evlərin əksəriyyətində kommunal xidmətlərin zəif təşkilini qeyd etmək olar. Azərbaycanda aqroturizm və kənd turizmində iştirak edənlərin əsas hissəsi daxili turizmlə bağlıdır. Hazırda kənd turizmində qiymətlər hər otağa görə 15-50 azn aralığında dəyişir ki, bunun da ən yaxşı halda 65-80%-i ev sahibinə çatır [4].

Respublikamızda kənd turizminin, aqroturizmin inkişafında Avropa İttifaqı tərəfindən maaliyyəşdirilən “Azərbaycan Respublikası Kənd Yerləri və Regionların İnkişafına Dəstək Proqramı” və “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019–2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında prezidentin verdiyi fərmana əsasən regionlarda məşğulluğun artırılması, infrastrukturun yaxşılaşdırılması, fermer kimi fəaliyyət göstərmək istəyən şəxslərə münasib qiymətə torpaq verilməsi işlərinə baxılır. Bunlara əlavə olaraq ölkəmizdə kənd-yaşıl turizmi və aqroturizmlə məşğul olmaq istəyən təsərrüfatlar sertifikatıdan keçməlidir. Layihəyə görə bu sahə ilə məşğul olmağa başlayan ailə kəndli təsərrüfatının ən azı bir üzvü turizm sahəsi üzrə sertifikatıdan keçməlidir. Sertifikasiya “Ailə-kəndli təsərrüfatları haqqında” qanun əsasında həyata keçirilir. Bunun üçün təsərrüfat subyektləri müvafiq orqanlara yazılı müraciət etməlidir [1].

Aqroturizmin inkişaf perspektivləri və sosial inkişaf Müasir iqtisadi sistem bazarda rəqabət qabiliyyətinin formalaşmağını tələb edir. Bu baxımdan da turizm bazarı istisnalıq təşkil etmir. Azərbaycanda son dövrlərdə turizm sahə-

sində həyata keçirilmiş islahatlar artıq Azərbaycanın da turizm bazarında özünə hakim yer tutmasını tələb edir. Lakin mövcud vəziyyət bir o qədər də ürəkəcan deyildir. Belə ki, son dövrlərdə uğurlu islahatlar həyata keçirilsə də, tələb olunan müştəri kütləsinin yığılmağı sahəsində dövlətimiz müəyyən çətinliklər yaşamaqdadır. Söz yox ki, ötən illərlə müqayisədə Azərbaycana gələn turistlərin sayında nəzərəcarpacaq yüksəlişlərin olduğunu şahidiyik. Lakin qarşıya qoyulmuş məqsədə çatmaq naminə ölkəyə xarici turistlərin axınını tənzimləmək, onların mütəmadiyyətinin təmin olunması əsas müzakirə mövzusunda çevrilməli olan proseslərdəndir. Məlum olduğu kimi son dövrlərdə dünya turizm bazarında kifayət qədər canlanma mövcuddur və bu canlanmanın əsasında isə bəzi turizm növlərinin aktiv rolə malik olması və turizm bazarında açıq dominantlıq etməsi ilə əlaqələndirmək olar. Belə ki, son dövrlərdə, xüsusilə fərqlənən turizm növləri içərisində ekoturizmi, xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, bu turizm növü öz xarakterik xüsusiyyətləri və turist sayı baxımından artıq digər turizm növlərini geridə qoymağdadır. Həmçinin bu turizm növünün fəaliyyətində ekoloji olaraq dövlətin təhlükəsizliyinin təmin olunması prosesi həyata keçirilir ki, bu da son nəticədə ölkənin iqtisadi və sosial maraqlarının uzlaşması ilə nəticələnir. Azərbaycanda turizmin inkişafı sahəsində həyata keçirilən əsas tədbirlər və ya dövlət proqramları içərisində mühim əhəmiyyət kəsb edən əsas dövlət proqramı, Strateji Yol Xəritəsidir. Strateji Yol Xəritəsində Azərbaycanda 2020-ci ilədək dövrü əhatə edən müddətdə Azərbaycanda həyata keçirilməsi zəruri olan və xüsusi əhəmiyyət kəsb edən tədbirlər verilmişdir [2].

Azərbaycan Respublikasında kənd turizminin daha da inkişaf etdirilməsi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi aqroturizmin inkişafı üzrə tədbirlər planı hazırlayacaq və tədbirlər planına əsasən, həm kəndlərdə mövcud olan ənənələrin bəzilərinin təbliğatının aparılmasına (çörəkbişirmə, xalçaçılıq və s.) faydalı olması üçün qısamüddətli kurslar da təşkil ediləcək, habelə ixtisaslaşmış kənd təsərrüfatı məhsullarının da brendləşdirilməsi üzrə işlər həyata keçiriləcəkdir. Əgər ehtiyac yaranarsa, bu zaman bu prosesə yerli, həmçinin xarici ekspertlərin də cəlb olunması halı da mümkündür. Ziyarətçilərin yerləşdirilməsi səbəbilə müvafiq kənd evlərinin müəyyən edilməsi sahəsində və həmin o kənd evlərində geniş şəkildə təmir-bərpa işlərinin görülməsi, kənd icmalarına ziyarət edən turistlərin qəbulu və onlara xidmətlərin təşkili səbəbilə təlimlərin keçirilməsi, habelə həmin kəndlərin əhalisinə vergi ödəmək vərdişlərinin formalaşdırılması məqsədilə maarifləndirmə işinin də aparılması səbəbilə dəstək tədbirləri görülməcəkdir. Kənd bölgələrində minimum tələblərin də təmin olunması səbəbilə standart hazırlanacaqdır [2].

Son bir neçə aydır ki, dünyada yayılan koronavirus (COVID-19) pandemiyasının ən çox zərər vurduğu sahələrdən biri turizmdir. Dövlətlərin strateji yol xəritəsinə əsasən hesabladığı turizm gəlirlərində böhran baş verdi. Beynəlxalq sərhədlərin karantin rejiminin tələblərinə uyğun olaraq bağlanması, avia-biletlərin təxirə salınması ilə əlaqədar ölkələrə milyardlarla ziyan dəydi. Hazırda isə post-pandemiya dövrü üçün dəyən ziyanların bərpa olunması isti-

qamətində vebinarlar təşkil olunur. Bununla əlaqədar BMT-nin Ümumdünya Turizm Təşkilatı dövlətlərə post-pandemiya dövrü üçün müəyyən miqdarda maddi vəsait yardımını təmin etməyi planlaşdırır.

2020-ci ilin ilk aylarından başlayaraq dünyada yayılan COVID-19 pandemiyası əleyhinə, turizm sahəsində alınan tədbirlərə ölkəmizdə də diqqət yetirilir. Azərbaycan Dövlət Turizm Bürosu və Dövlət Turizm Agentliyi tərəfindən ölkəmizdə turizm sənayesində gigiyena və sanitariya qaydalarına əməl olunmasının effektivliyini təmin edərək bizneslərin rəqabət qabiliyyətinin artırılması məqsədilə xüsusi proqram –SAHMAN (Safety And Hygiene Methods And Norms-sanitariya və gigiyena metdoları və normaları proqramı) hazırlanıb. Proqramın yaradılmasında əsas məqsəd beynəlxalq miqyasda və ölkə daxilində Azərbaycanı təhlükəsiz turizm məkanı kimi tanımaq və rəqabətə davamlılığını artırmaqdır. Proqram digər dövlət qurumları ilə koordinasiya olaraq hazırlanıb və BMT-nin Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı tərəfindən dəstəklənir. Proqrama qoşulan nümayəndələrə təlimlər keçiriləcək, zəruri ləvazimatlarla təchiz olunacaq, brendinq və marketinq kimi istiqamətlərdə dəstək veriləcəkdir. Proqramın icrasının monitorinqinə beynəlxalq PWC şirkəti dəstək verəcəkdir [5].

Aqroturizm üzrə 27-28 oktyabr 2020-ci il tarixində ABŞ-ın Vermont ştatında keçiriləcək 1-ci Beynəlxalq Seminar, COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar olaraq 31 avqust-2 sentyabr 2021-ci il tarixinə keçirilmişdir. Bu tarixə qədər isə virtual tədbirlər keçiriləcəkdir [5].

Araşdırmalar nəticəsində bu qənaətə gəlmək olur ki, ölkəmizdə aqroturizm üçün coğrafi baxımdan geniş imkanlar mövcud olsa da, bu sahə hələ də öz inkişafını tapmayıb. Aqroturizmin inkişafı üçün real imkanlara malik olan kəndlərdə müvafiq infrastruktur qurmaq üçün uzunmüddətli və böyük məbləğdə maliyyə yatırımı edilməlidir.

Nəticə

1. Aqroturizm, təmsil olduğu hər təsərrüfatın, kəndin, rayonun, bölgənin “həyat tərzini cizgiləyir”. Beynəlxalq turizmin bütün göstəriciləri dayanmadan artır və dünya ümumdaxili məhsulunun artım templərinə uyğun ümumi şəkildə irəliləyir.
2. İnsanların məşğuliyyəti, kənd sakinlərinin istehsal etdiyi məhsulların satışı, ölkənin təkcə paytaxt və iri şəhərlərinin deyil, həmçinin ucqar yerlərin və kəndlərin təbiətinin, tarixinin, adət-ənənəsinin tanınması və s. istiqamətində turistlərin cəlbi aqroturizmin inkişafına təkan verir.
3. Aqroturizm turistlərə, istehsalçılara və icmalara bir sıra maliyyə, təhsil və sosial üstünlüklər vermək üçün turizm və kənd təsərrüfatı sahələrini birləşdirmək üçün unikal bir fürsət təqdim edir.
4. Kəndin iqtisadi-sosial inkişafı, məskunlaşma, infrastruktur problemlərinin həlli üçün turizmi əsas sahə kimi dəyərləndirir, kənd təsərrüfatı məhsullarına olan tələb və təklif nisbəti, tarazlığı təmin edir.
5. Aqroturizmin inkişafı üçün real imkanlara malik olan kəndlərdə müvafiq infrastruktur qurmaq üçün uzunmüddətli və böyük məbləğdə maliyyə yatırımı edilməli.

ƏDƏBİYYAT

- 1.“Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”. Bakı, 29 yanvar 2019-cu il
- 2.“Azərbaycan Respublikasında ixtisaslaşmış turizm sənayesinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”. Bakı, 2017
- 3.Dernoi L. “Prospects of rural tourism: Need and opportunities”, Tourism recreation research 2017, 125 p.
- 4.<https://www.academia.bz.it/articles/agritourism-around-the-world>
- 5.https://azertag.az/xeber/Azərbaycanda_agroturizmin_inkisafina_tohfe_verecek_reqemsal_platforma_Agritour-1245970
- 56/5.<http://www.sahman.az/page10880891.html>

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АГРОТУРИЗМА В АЗЕРБАЙДЖАНЕ

Г.СУЛТАНОВА

РЕЗЮМЕ

В настоящее время в Азербайджане, наряду с различными видами туризма имеются благоприятные условия для развития агротуризма. Показатель агротуризма в Азербайджане развивается как прибыльный сектор экономики. В стране на развитие агротуризма отрицательно влияют некоторые субъективные и объективные факторы. К этим факторам можно отнести слабое развитие инфраструктуры сельской местности, ограниченность транспортной связи, выбор домов для размещения туристов, слабую организацию социальных услуг, в том числе не достаточную организацию коммунальных услуг в большинстве из домов. Основная часть участников агротуризма и сельского туризма связана с внутренним туризмом.

Для развития агротуризма в селах, обладающих реальными предпосылками развития соответствующей инфраструктуры, необходимо вложение долгосрочных и крупных инвестиций. В этой области оказывается поддержка со стороны государства.

Ключевые слова: агротуризм, гид, традиционная сельская жизнь, сельский зелёный туризм, экологический, познавательный туризм

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF AGROTOURISM IN AZERBAIJAN

G.SULTANOVA

SUMMARY

Today in Azerbaijan, along with these and other types of tourism, there are favorable conditions for the development of agrotourism. Agrotourism indicators began to develop as a profitable sector of the economy of Azerbaijan. The development of agrotourism in our country is negatively affected by various subjective and objective factors. These include poor rural infrastructure, limited transport links, difficulties in choosing accommodation for tourists, poor social services, poor public services in most homes. Most of the participants are associated with domestic tourism. It is necessary to invest long-term and large-scale financial investments in the creation of appropriate infrastructure in villages that have real opportunities for the development of agrotourism. This area is supported by the state.

Keywords: agrotourism, sector, guide, traditional peasant life, rural-green tourism, interest tourism